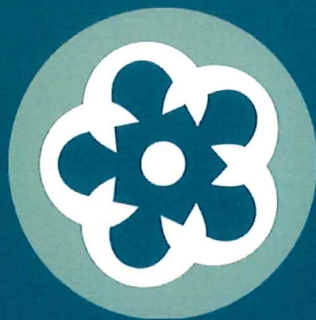

Erfgoed Gelderland

Jaarverslag 2016 *stichting*

Stichting Erfgoed Gelderland

Westervoortsedijk 67-D

6827AT Arnhem

Tel. 026-3521690

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1. AANBIEDING	3
2. JAARVERSLAG RAAD VAN BESTUUR.....	5
3. JAARVERSLAG RAAD VAN TOEZICHT	8
4. FINANCIËEL RESULTAAT	9
5. VASTSTELLING EN GOEDKEURING	10
6. JAARREKENING	11
<i>Balans per 31 december 2016 (na resultaatbestemming).....</i>	<i>11</i>
<i>Staat van baten en lasten 2016</i>	<i>12</i>
<i>Toelichting</i>	<i>13</i>
<i>Toelichting balans.....</i>	<i>14</i>
<i>Toelichting staat van baten en lasten.....</i>	<i>16</i>
<i>Wet Normering Topinkomens (WNT)</i>	<i>18</i>
7. RISICOPARAGRAAF	19
8. OVERIGE GEGEVENS.....	19
<i>Resultaatbestemming.....</i>	<i>19</i>
<i>Controleverklaring accountant</i>	<i>19</i>
<i>BIJLAGE Verantwoording doelen en uren 2016</i>	<i>20</i>
<i>BIJLAGE Projectenoverzicht 2016.....</i>	<i>21</i>

1. AANBIEDING

Voor u ligt de Jaarverslag 2016 van de Stichting Erfgoed Gelderland te Arnhem.

Naast een jaarverslag van de Raad van Bestuur en Raad van Toezicht, bevat deze ook de jaarrekening welke bestaat uit een balans per 31 december en een staat van baten en lasten over de periode 1 januari tot en met 31 december, beide voorzien van specificaties en toelichtingen.

Statutaire doelstelling

De stichting heeft ten doel:

- a. Het ondersteunen en stimuleren van musea, historische verenigingen, volksculturele instellingen en aanverwante organisaties;
- b. Het adviseren van de onder a. genoemde instellingen en organisaties, alsmede overheidsinstanties, een en ander ten einde gestalte te geven aan de steunfunctie, als bedoeld in het besluit van Provinciale Staten van Gelderland van 7 oktober 1987 (K. nummer 352);
- c. Het bevorderen van de regionale geschiedbeoefening in Gelderland.

De stichting beoogt haar doel onder meer te bereiken door:

- a. De advisering en deskundigheidsbevordering ten behoeve van musea, historische verenigingen, volksculturele instellingen en aanverwante organisaties;
- b. Stimulering van onderlinge contacten tussen musea, historische verenigingen, volksculturele instellingen en aanverwante organisaties;
- c. Ontwikkeling van projecten in het belang van musea, historische verenigingen, volksculturele instellingen en aanverwante organisaties;
- d. Werkzaam te zijn op de taakvelden bedrijfsvoering, documentatie en registratie, behoud en beheer, publiek en presentatie, onderzoek, marketing en public relations;
- e. Bemiddeling bij en bevordering van de uitvoering van restauraties;
- f. Bevordering van kwaliteitszorg, veiligheidszorg, educatie, geschiedbeoefening en immaterieel erfgoed bij de onder a. genoemde instellingen;
- g. Bemiddeling bij de inrichting en het beheer van depots ter bewaring en verzorging van museumvoorwerpen en bouwfragmenten;
- h. Zo nodig verwerving en vervreemding van museumvoorwerpen en bouwfragmenten;
- i. Verhuur en verkoop van materialen ter ondersteuning van musea, historische verenigingen, volksculturele instellingen en aanverwante organisaties;
- j. Het uitgeven van publicaties en periodieken
- k. Andere wettige activiteiten, die het doel van de stichting kunnen dienen; en voorts al hetgeen hiermee rechtstreeks of zijdeling verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de meest ruime zin van het woord.

Inschrijving Kamer van Koophandel

Kamer van Koophandel te Arnhem onder nummer 09141946.

Governance code Cultuur

Erfgoed Gelderland volgt de Governance Code Cultuur. Deze zal in 2016 en 2017 puntsgewijs in de vergaderingen van de Raad van Toezicht worden besproken.

Organisatie/Personeel

Erfgoed Gelderland heeft een Raad van Toezicht-model. De RvT bestond in 2016 uit vijf leden, de Raad van Bestuur uit twee personen. De ledenraadsvergadering van coöperatie Erfgoed Gelderland heeft d.d. 20-11-2015 ingestemd met het voorstel om de Stichting Gelders Erfgoed en de Coöperatie Erfgoed Gelderland per 1 januari 2016 verder te laten gaan onder de naam Erfgoed Gelderland. De Statuten van de stichting zijn hierop in de zomer van 2016 aangepast.

De omvang van de personeelsformatie bedroeg op 31 december 2016, 12,88 fte (2015: 11,33 fte).

2. JAARVERSLAG RAAD VAN BESTUUR

De stichting Erfgoed Gelderland is het kenniscentrum voor erfgoedorganisaties in Gelderland.

Erfgoed Gelderland bevordert de zorg voor en toegankelijkheid van het Gelderse materiële en immateriële erfgoed en versterkt de kwaliteit en de professionaliteit van de erfgoedsector. De medewerkers zetten hun kennis en kunde erfgoedbreed in door samenhang en samenwerking tussen musea, historische verenigingen, volksculturele instellingen en overige erfgoedorganisaties te genereren en te faciliteren. Er worden *cross-overs* tot stand gebracht, bijvoorbeeld met instellingen op het gebied van toerisme en over de grens in het kader van de Euregio.

Al 60 jaar, sinds 1957, zorgt Erfgoed Gelderland voor dynamiek en innovatie in de erfgoedsector, op grond van draagvlak en continuïteit.

Erfgoed Gelderland heeft een bijzondere relatie met een viertal partijen:

- De provincie Gelderland, met wie de stichting sinds 2013 een partnerrelatie onderhoudt en van wie zij, als provinciale ondersteuningsinstelling, een boekjaarsubsidie ontvangt;
- Het Gelders Archief, waarbij de stichting een deel van de bedrijfsvoering heeft ondergebracht en waarvan zij haar kantoorruimte huurt;
- De coöperatie Erfgoed Gelderland, waarin het grootste en belangrijkste deel van de Gelderse erfgoedorganisaties – en daarmee het grootste deel van de primaire doelgroep – is vertegenwoordigd;
- Cultuurmij Oost, waarmee de stichting intensief samenwerkt op het gebied van erfgoededucatie en in de VOF CultuurCollege.

In 2016 heeft de stichting Gelders Erfgoed haar naam veranderd in stichting Erfgoed Gelderland. Hierdoor is de samenwerking en verbondenheid met de coöperatie Erfgoed Gelderland benadrukt. De medewerkers van de stichting treden op als bureau van de coöperatie. Voor de leden en partners van Erfgoed Gelderland zorgt deze naamswijziging voor een duidelijk gezicht en bevordert het de communicatie.

Beleidsdoelstellingen provincie Gelderland

Als provinciale ondersteuningsinstelling zet Erfgoed Gelderland zich in voor de realisatie van de beleidsdoelstellingen van de provincie Gelderland:

Zelfredzaamheid

De kennis die stichting Erfgoed Gelderland biedt, komt in de eerste plaats de (31 december 2016: 147) leden van de coöperatie Erfgoed Gelderland ten goede. Deze coöperatie is een – ook landelijk – belangrijk voorbeeld waarin de Gelderse erfgoedsector samenwerkt en cultureel onderneemt. Stichting Erfgoed Gelderland fungeert als vliegwiel van de coöperatie, waarbij het organiseren van zelfredzaamheid voorop staat.

Kwaliteitsverbetering

Vanuit het kenniscentrum stichting Erfgoed Gelderland wordt de kwaliteitsverbetering van de erfgoedsector in een continu proces en op duurzame wijze gerealiseerd. Kennis en competenties worden versterkt met behulp van een scholingstraject dat gericht is op het ontwikkelen van het eigen ondernemerschap. Deze nieuwe competenties komen ook ten goede aan de erfgoedsector door

middel van de adviestrajecten, projecten en activiteiten. De sector profiteert ook van het goed ontwikkelde landelijke en internationale netwerk voor erfgoedadvies waarvan het kenniscentrum deel uitmaakt.

Maatschappelijk bereik

Stichting Erfgoed Gelderland ondersteunt de erfgoedsector – met name de leden van de coöperatie Erfgoed Gelderland – bij het vergroten van het maatschappelijk bereik. Dit gebeurt op verschillende manieren:

- Met de websites Mijn Gelderland en Collectie Gelderland, waarop het Gelderse erfgoed te vinden is in verhalen zowel als objecten;
- Met provinciale erfgoedfestivals en regionale identiteitsprojecten waarin tal van culturele instellingen, gemeenten en bedrijven samenwerken. In 2016 vonden de Maakdagen plaats. Tijdens deze dagen werden de successen van het erfgoedfestival Gemaakt in Gelderland (2015) gevierd met exposities en Open Dagen van bedrijven;
- Met het project Leven in de Liemers (Cultuur en Erfgoedpact) werd gewerkt aan de identiteit en de historische samenhang van de Liemers;
- In de pilot voor Ieders Museum (vanaf 2017 het vervolg op de Gelderse Museumdag) werden contacten gelegd tussen musea en organisaties voor zorg en welzijn. De resultaten waren positief en krijgen een plek in het uitvoeringsplan voor Ieders Museum.

Transitie

Medio 2014 heeft Gelders Erfgoed, net als Cultuurmij Oost, een *Transitieprogramma 2014-2016* opgesteld, gericht op het versterken van het ondernemerschap van beide organisaties. De activiteiten die in het kader van deze transitie zijn uitgevoerd waren een vanzelfsprekende voortzetting van de bestaande werk- en denkwijze van de stichting en zijn in lijn met de provinciale basistaken. Dankzij de transitieopdracht heeft de organisatie zich de afgelopen jaren op een positieve wijze ontwikkeld, waarbij het culturele ondernemerschap is verkend. Concrete voorbeelden hiervan zijn:

- het CultuurCollege, het gezamenlijke scholingshuis, dat op 1 januari 2015 van start is gegaan (www.cultuurcollege.nl) en een aantrekkelijk cursusaanbod heeft opgebouwd;
- een intensief intern scholingsprogramma voor de medewerkers. In het kader van dit programma zijn in 2016 diverse trainingen en individuele trajecten gevolgd;
- Implementeren van een vernieuwd klant-volg-systeem;
- Verbetering van de corporate communicatie;
- Organiseren van de Gelderse Landdag en het symposium Open Up.

Erfgoed Gelderland heeft besloten de in 2014 toegekende extra transitiesubsidie van de provincie Gelderland niet te gebruiken.

Overige dienstverlening

Projecten:

- De Noord-Veluwe in de schijnwerpers (Cultuur- en Erfgoedpact, 9 gemeenten)
- Reizen in de Tijd (erfgoededucatie)
- Gelderse Museumdag en planontwikkeling van de opvolger van deze dag: Ieders Museum

- Collectiewacht (advisering beheer en behoud van collecties in combinatie met een groep zelfstandige restauratoren die hun specialistische vakkennis gebruiken voor specifieke advisering).
- Ideefabriek Achterhoek (samen met Cultuurmij Oost)
- Verhaal van Gelderland (met Nederland Openluchtmuseum (penvoerder) en RBT-KAN)
- Gelredagen (onderdeel van Verhaal van Gelderland; samen met Omroep Gelderland)
- Gelderse Landdag (samen met Radboud universiteit)
- Symposium Open UP (over open cultuurdatabank)

In 2016 is veel tijd gestoken in de ontwikkeling van projecten die met ingang van 2017 hun uitvoering zullen krijgen. De startfase van deze projecten was intensief door het aangaan van nieuwe partnerschappen en de tijd die het neemt om met een grote groep partners tot zinvolle en resultaatgerichte samenwerking te komen. De twee projecten zijn:

- Versterking Herinnering WO2, een project vanuit Erfgoed Gelderland, de Radboud Universiteit en RBT-KAN, waarbij wordt samengewerkt met circa 60 verschillende organisaties die zich bezighouden met de Tweede Wereldoorlog. De provincie stelde bijzondere financiering voor dit project beschikbaar.
- RijnLand.Xperiences, een samenwerkingsverband tussen vier Nederlandse en vier Duitse musea, een Nederlandse en een Duitse Hogeschool en twee toeristische marketingorganisaties aan beide zijden van de grens in het kader van een Interreg-project (Euregio). Erfgoed Gelderland is leadpartner.

Klanttevredenheidsonderzoek

Er is in 2016 zowel een kwalitatief als een kwantitatief klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder de leden van de coöperatie Erfgoed Gelderland, de directe klantgroep van de organisatie. Over het algemeen is te zeggen dat de respondenten tevreden zijn over het aanbod en de wijze van communiceren van Erfgoed Gelderland. Men geeft de organisatie als totaal een 7,75. De respondenten zijn tevreden over het aanbod van producten en diensten. De netwerkbijeenkomsten en de individuele advisering springen er positief uit, evenals de kennis van erfgoed en de betrouwbaarheid van de medewerkers.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur bestond in 2016 uit twee personen:

- Dr. M.F.M. Wingens, algemeen directeur
- Mw. E. Tonckens, directeur bedrijfsvoering

De Raad van Bestuur vergaderde twee maal per maand. Hier werd gesproken over de interne organisatieontwikkeling, het personeel, de financiën, de lopende projecten, het Gelderse en landelijke netwerk van partners en relaties en de relatie met de provincie.

3. JAARVERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht is per 01-01-2016 een personele unie van de RvT van de coöperatie Erfgoed Gelderland en van de RvT van de stichting Erfgoed Gelderland. De verslaglegging van beide vergaderingen zijn gescheiden.

De Raad van Toezicht bestond in 2016 uit vijf personen:

- Dhr. F. baron van Verschuer (voorzitter)
- Mw. mr. S.A.B.D. Gosselt
- Dhr. D. Chargois
- Drs. M.J. van Beem
- Dhr. F.A. de Lange

De heren Van Beem en De Lange hebben in de vergadering van 01-12-2016 afscheid genomen.

Onderwerpen waar in 2016 door de Raad van Toezicht besluiten over zijn genomen:

- Wijziging statuten
- Goedkeuring begroting en jaarverslag
- Goedkeuring meerjarenplan
- Kwestie Europees subsidietraject
- Beoordelingsgesprekken met beide leden van de Raad van Bestuur
- Er is op 01-12-2016 een gezamenlijke vergadering gehouden met de Raad van Toezicht en de directeur van Cultuurmij Oost. Daar is gesproken over de gezamenlijke VOF CultuurCollege en over de Europese wetgeving die is gekoppeld aan de gezamenlijk ontvangen subsidie.

In juni is er een informatieve bijeenkomst gehouden met de medewerkers van de stichting, afgesloten met een gezamenlijke lunch. Dit werd door zowel de leden van de RvT als door de medewerkers op prijs gesteld.

De Raad van Toezicht is in 2016 niet toegekomen aan het evalueren van het eigen functioneren. Dit wordt geagendeerd voor eerste vergadering van 2017.

4. FINANCIËEL RESULTAAT

Erfgoed Gelderland ontvangt subsidie van de Provincie Gelderland op grond van het Programma Cultuur en Erfgoed 2013 – 2016 (PS2012-457). De regels van deze subsidie zijn vastgelegd in de Algemene Subsidieverordening Gelderland 1998 en de Verordening voor Welzijn, Zorg en Cultuur Gelderland 2005.

Het resultaat 2016 na belasting bedraagt € 51.671 positief. Het eigen vermogen ultimo 2016 bedraagt € 276.089.

Arnhem, 28 juni 2017

dr. M.F.M. Wingens, Algemeen directeur

Mw. E. Tonckens, Directeur bedrijfsvoering

5. VASTSTELLING EN GOEDKEURING

De Jaarrekening 2016 is gecontroleerd door BDO Accountants te Arnhem. De door dit kantoor afgegeven accountantsverklaring is bij deze jaarrekening gevoegd.

De Raad van Toezicht van de stichting Erfgoed Gelderland verklaart hierbij dat zij de Jaarrekening 2016 heeft goedgekeurd.

Arnhem, 28 juni 2017

Dhr. F. baron van Verschuer
voorzitter

Mw. Mr. S.A.B.D. Gosselt

Dhr. D. Chargois

De Raad van Bestuur van de stichting Erfgoed Gelderland verklaart hierbij dat de Jaarrekening 2016 is vastgesteld.

Arnhem, 28 juni 2017

Dr. M.F.M. Wingens
Algemeen directeur

Mw. E. Tonckens
Directeur bedrijfsvoering

6. JAARREKENING

Balans per 31 december 2016 (na resultaatbestemming)

	31-12-2016	31-12-2015
	€	€
ACTIVA		
<u>Vaste activa</u>		
Financiële vaste activa		
Deelneming Cultuur College V.O.F. (1)	184	1
<u>Vlottende activa</u>		
Debiteuren*	55.831	8
Vordering op Cultuurmij Oost	-	108.323
Vordering op Coöperatie Erfgoed Gelderland (2)	54.226	52.100
Vordering Stg.Versterking Herinnering WO2 Gld. (3)	20.818	0
Overige vorderingen en transitoria (4)	659	2.018
Omzetbelasting	27.996	0
Liquide middelen*	776.830	631.915
	<u>936.360</u>	<u>794.364</u>
Totaal activa	<u>936.544</u>	<u>794.365</u>
PASSIVA		
<u>Eigen vermogen</u>		
Algemene reserve (5)	190.811	178.004
Egalisatiereserve Provincie Gelderland (6)	85.278	46.415
	<u>276.089</u>	<u>224.419</u>
<u>Voorzieningen</u>		
Voorziening Innovatie & Organisatieontwikkeling (7)	-	375.000
Voorziening deelneming Cultuur College V.O.F. (1)	-	9.189
	<u>0</u>	<u>384.189</u>
<u>Kortlopende schulden</u>		
Vooruitontvangen subsidie Provincie (8)	106.583	-
Transitie Cultuurmij Oost (9)	392.844	-
Crediteuren*	33.871	27.469
Schulden terzake van pensioenen	8.966	7.913
Nog te betalen aan personeel	6.231	11.632
Onderhanden projecten (10)	36.316	68.277
Belastingen en sociale premies (11)	32.379	36.004
Overige schulden en transitoria (12)	43.265	34.462
	<u>660.455</u>	<u>185.757</u>
Totaal passiva	<u>936.544</u>	<u>794.365</u>
Solvabiliteit (eigen vermogen / balanstotaal)	29%	28%
Current ratio (vlottende activa / kortlopende schulden)	142%	428%

* zie toelichting , basis voor financiële verslaglegging, hieronder.

Staat van baten en lasten 2016

	Jaarrekening 2016 €	Begroting 2016 €	Jaarrekening 2015 €
<u>Baten (13)</u>			
Bijdragen subsidie	851.866	851.713	838.451
Dienstverlening Coöperatie	130.575		66.711
Overige opbrengsten	35		650
Totaal baten	982.476	851.713	905.812
<u>Lasten</u>			
Personeelskosten (14)	-896.523	-728.000	-856.591
Huisvestingskosten (15)	-61.612	-66.965	-57.974
ICT-kosten (16)	-17.732	-10.302	-11.102
Organisatiekosten (17)	-72.415	-174.080	-172.080
Dekkingsbijdrage projecten (18)	103.898	125.000	224.048
Financiële baten & lasten	772	1.000	2.019
Totaal lasten	-943.613	-853.347	-871.681
<u>Projecten Provincie Gelderland</u>			
Opbrengsten projecten	0	0	68.844
Kosten projecten	0	0	-69.114
Totaal provincie	0	0	-270
Bedrijfsresultaat	38.863	-1.634	33.861
<u>Projecten derden (19)</u>			
Opbrengsten projecten	271.218	19.755	367.357
Kosten projecten	-267.782	0	-343.108
Totaal projecten	3.435	19.755	24.249
Resultaat deelneming (20)	9.372	0	-9.188
Resultaat	51.671	18.121	48.922
Opbrengst derden	32%	2%	32%

De begroting 2016 is conform de aanvraag exploitatiesubsidie 2014-2016 aan de provincie Gelderland.

Toelichting

Basis voor financiële verslaglegging

De jaarrekening 2016 van Stichting Erfgoed Gelderland is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarrekening C1 voor kleine organisaties (RJK C1) 'Kleine organisaties zonder winststreven'.

De jaarrekening is bedoeld ter verantwoording aan de Raad van Toezicht en de Provincie Gelderland en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.

Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva

- Voor zover niet anders is vermeld zijn de activa en de passiva opgenomen in euro's tegen nominale waarde.
- De deelneming wordt gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode.
- De debiteuren zijn gewaardeerd op nominale waarde rekening houdend met de te verwachte mate van oninbaarheid.
- Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden en worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De liquide middelen staan ter vrije beschikking.
- Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

- Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde en de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De baten worden verantwoord in het jaar waarin ze zijn gerealiseerd. De lasten worden verantwoord zodra deze voorzienbaar zijn.
- Onderhanden projecten; De gerealiseerde kosten en ontvangen voorschotten op alle onderhanden projecten worden getotaliseerd en het saldo wordt hetzij als actief-, hetzij als passiefpost gepresenteerd. Tijdens de looptijd vindt geen resultaatneming plaats, tenzij sprake is van voorzienbare verliezen. Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen projectopbrengsten en projectkosten. Projectopbrengsten zijn de contractueel overeengekomen opbrengsten en vergoedingen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat deze worden gerealiseerd en ze betrouwbaar kunnen worden bepaald. Projectkosten zijn de direct op het project betrekking hebbende kosten, die in het algemeen aan projectactiviteiten worden toegerekend en toegewezen kunnen worden aan het project, en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend. Indien het waarschijnlijk is dat de totale projectkosten de totale projectopbrengsten overschrijden, dan worden de verwachte verliezen onmiddellijk in de staat van baten en lasten verwerkt. De voorziening voor het verlies maakt onderdeel uit van de post onderhanden projecten.
- De operationele lasten worden bepaald op historische basis, met inachtneming van de bovengenoemde grondslagen van waardering, en worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.
- Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers. De pensioenregelingen zijn verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.
- Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Toelichting balans

1. Deelneming Cultuur College V.O.F.

Samen met de Stichting Cultuurmij Oost (CMO) is op 2-2-2015 deze vennootschap opgericht met als doel: coördinatie en uitvoering van de opleidingen en trainingen op het gebied van kunst, cultuur, erfgoed en educatie. Het resultaat wordt, na renteverrekening over beide kapitalen, als volgt verdeeld: 70% voor CMO en 30% voor Stichting Erfgoed Gelderland. Betreft de stand ultimo boekjaar van de netto-vermogenswaarde.

	2016	2015
	€	€
Stand per 1 januari	1	1
Saldo van voorziening	-9.189	
Resultaat lopend jaar	<u>9.372</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>184</u>	<u>1</u>

2. Vordering op Coöperatie Erfgoed Gelderland

In onderlinge rekening-courant worden bedragen bij- en afgeschreven. Het saldo wordt z.s.m. aangezuiverd.

3. Vordering op Stg. Versterking Herinnering WO2 Gelderland

In onderlinge rekening-courant worden bedragen bij- en afgeschreven. Het saldo wordt z.s.m. aangezuiverd.

4. Overige vorderingen

Betreft de transitorische posten boekjaar.

	31-12-2016	31-12-2015
	€	€
Te veel betaalde verzekeringspremie	20	-
Rente te ontvangen	<u>639</u>	<u>2.018</u>
	<u>659</u>	<u>2.018</u>

	2016	2015
	€	€
<u>5. Algemene reserve</u>		
Stand per 1 januari	178.004	162.943
Resultaat lopend jaar	<u>12.807</u>	<u>15.061</u>
Stand per 31 december	<u>190.811</u>	<u>178.004</u>

De Algemene reserve bestaat uit gelden opgebouwd uit resultaten op projecten derden, niet gefinancierd door de Provincie Gelderland.

6. Egalisatiereserve Provincie Gelderland

	46.415	12.554
Stand per 1 januari		
Resultaat lopend jaar	<u>38.863</u>	<u>33.862</u>
Stand per 31 december	<u>85.278</u>	<u>46.715</u>

De Egalisatiereserve bestaat uit gelden opgebouwd uit resultaten op projecten van Provincie Gelderland.

7. Voorziening Innovatie & Organisatieontwikkeling

	2016	2015
	€	€
Stand per 1 januari	375.000	250.000
Vrijval/Dotatie boekjaar	<u>-375.000</u>	<u>125.000</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>375.000</u>

Het bestuur van de stichting had een voorziening gevormd voor de verwachte herpositionering van de organisatie na 2016 en de daarmee samenhangende te verwachten kosten.

Erfgoed Gelderland heeft in overleg met de provincie Gelderland (ambtelijk overleg 18-4-2017) besloten de transitie met terug werkende kracht terug te draaien. Dientengevolge valt de gevormde voorziening in 2016 vrij in de organisatie kosten.

8. Vooruitontvangen subsidie Provincie

De 1^e termijn van de exploitatiesubsidie 2017 zaaknummer 2016-013050 ad. € € 106.583, is op 30-12-2016 ontvangen.

9. Transitie Cultuurmij Oost

Vanwege het besluit om de in 2014 toegekende extra transitiesubsidie van de provincie Gelderland niet te gebruiken (zaaknummer 2013-000605), ontstaat de volgende schuld aan de penvoerder Cultuurmij Oost:

	31-12-2016
	€
Ontvangen voorschotten 2014-2015	173.288
Verrekening aandeel Erfgoed Gelderland	<u>219.556</u>
	<u>392.844</u>

10. Onderhanden projecten

Voor de specificatie wordt verwezen naar de bijlage 'Projectenoverzicht 2016'.

11. Belastingen en sociale premies

Betreft de transitorische posten boekjaar.

	31-12-2016	31-12-2015
	€	€
Loonheffing	32.379	28.101
Omzetbelasting	<u>-</u>	<u>7.903</u>
	<u>32.379</u>	<u>36.004</u>

12. Overige schulden

Betreft de transitorische posten boekjaar.

Personeelskosten	518	4.320
Organisatiekosten	9.643	4.883
Reservering vakantiegeld	28.124	25.259
Projectkosten	<u>4.980</u>	<u>-</u>
	<u>43.265</u>	<u>34.462</u>

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Geen bijzonderheden.

Toelichting staat van baten en lasten

De jaarrekening 2016 sluit af met een positief resultaat van € 51.671. In de jaarrekening wordt naast de opbrengsten en organisatiekosten een duidelijk onderscheid gemaakt tussen projecten voor de Provincie Gelderland en voor derden. Van de projecten worden zowel de inkomsten als uitgaven in één rubriek bijgehouden om grip te houden op de externe kosten en de projectresultaten (naast de ureninzet van de medewerkers). De opbrengsten, organisatiekosten en resultaten van projecten voor de Provincie Gelderland geven het bedrijfsresultaat, welke binnen de subsidie van de Provincie Gelderland moet worden uitgevoerd. De projecten voor derden dienen kostendekkend te worden uitgevoerd.

13. Baten

Subsidie: deze is opgenomen conform de herziene subsidieverlening boekjaarsubsidie 2014-2016 van de Provincie Gelderland (nr. 2013-011339 d.d. 24-12-2014). De dienstverlening Coöperatie betreft de doorbelaste urenbesteding aan projecten van de Coöperatie Erfgoed Gelderland U.A.
De overige opbrengsten zijn donaties.

14. Personeelskosten

	2016	2015
	€	€
Salarissen	637.992	522.133
Sociale lasten	103.776	94.204
Pensioenpremies	77.613	66.239
Inhuur personeel	24.127	106.903
Overige personeelskosten	<u>53.014</u>	<u>67.112</u>
	<u>896.523</u>	<u>856.591</u>
Aantal fte's gemiddeld	12.95	10.69
De overige personeelskosten bestaan uit reiskosten, opleidingen, arbo- en overige kosten.		
De totale personeelskosten, zijn € 168.523 hoger dan begroot als gevolg van uitbreiding (tijdelijke) medewerkers.		

15. Huisvestingskosten

Vanaf 1 augustus 2013 huurt Erfgoed Gelderland volledig geoutilleerde werkplekken bij het Gelders Archief te Arnhem

16. ICT-kosten

Naast tele- en datacommunicatiekosten bevat dit ook licenties, kleine aanschaffingen en de kosten voor de eigen website.

17. Organisatiekosten

Onder penvoerderschap van Cultuurmij Oost is een gezamenlijke transitie subsidie voor de jaren 2014 tot en met 2016 van € 2.837.014 verleend (zaaknummer 2013-000605).

Erfgoed Gelderland heeft in overleg met de provincie Gelderland (ambtelijk overleg 18-4-2017) besloten het – beperkte – eigen aandeel te verantwoorden bij de boekjaarsubsidie.

De overige algemene kosten bestaan uit: Raad van Toezicht, accountant, adviseurs, verzekeringen, verzendkosten, erfgoedmonitor, communicatie en PR.

De totale organisatiekosten zijn € 101.665 lager dan begroot.

	2016	2015
	€	€
Vrijval/dotatie voorziening I&O	-375.000	125.000
Ontvangen voorschot transitiekosten	164.185	-
Verrekening CMO, aandeel transitie	195.375	-
Gelderse Landdag, Symposium Open Up! e.a.	39.790	-
Overige algemene kosten	<u>48.065</u>	<u>47.080</u>
	<u>72.415</u>	<u>172.080</u>

18. Dekkingsbijdrage projecten

Betreft de doorbelasting van de uren aan de (inverdien)projecten met derdengelden zoals: Cultuur en Erfgoedpacten, Fonds Cultuurparticipatie, gemeente Ede, St. WO2GLD, en kan als volgt worden gespecificeerd:

	2016	2015
	€	€
Bijdrage erfgoededucatie Cultuurmij Oost	30.000	60.000
Provincie Gelderland (zaaknr.2013-000605)	-	72.272
CMK deskundigheidsbevordering	4.175	-
Erfgoededucatie extra opdrachten	26.348	-
Liemerse Canon	9.265	-
Digitaal Tafelen Ede	13.370	-
De Noord Veluwe in de schijnwerpers	12.610	-
Stg. Versterking Herinnering WO2 Gelderland	7.850	-
Overige projecten derden	<u>280</u>	<u>91.776</u>
	<u>103.898</u>	<u>224.048</u>

19. Projecten derden

Het betreft de in 2016 afgeronde projecten: trainingen, webwinkel, Liemerse Canon, MijnGelderland, CollectieGelderland en wat incidentele kleine opdrachten. Voor de specificatie wordt verwezen naar de bijlage 'Projectenoverzicht 2016'.

20. Resultaat deelneming

Het aandeel in het boekjaarresultaat van de deelneming CultuurCollege V.O.F.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT is sinds 2013 van kracht en heeft als doel om bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector tegen te gaan. Topfunctionarissen zijn bestuurders en leden van de raad van toezicht of commissarissen.

Bezoldiging topfunctionarissen 2016

Naam	M.F.M. Wingens	E. Tonckens
Functie(s)	Algemeen Directeur	Directeur Bedrijfsvoering
Duur dienstverband in 2016	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning	€ 79.921	€ 60.001
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.190	€ 11.048
Totaal bezoldiging	€ 94.111	€ 71.049
Toepasselijk WNT-maximum	€ 179.000	€ 179.000
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.
Beloning 2015	€ 90.393	n.v.t.

Naam	F. baron van Verschuer	S.A.B.D. Gosselt	M.J. van Beem	D. Chargois	F.A. De Lange
Functie(s)	Voorzitter Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Duur dienstverband in 2016	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
Bezoldiging					
Beloning	€ -	€ 1.500	€ 1.500	€ -	€ -
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	€ -	€ 1.500	€ 1.500		€
Toepasselijk WNT-maximum	€ 26.850	€ 17.900	€ 17.900	€ 17.900	€ 17.900
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Beloning 2015	€ -	€ 1.500	€ 1.500	€ -	€ -

7. RISICOPARAGRAAF

In deze risicoparagraaf worden verschillende financiële ontwikkelingen en risico's nader toegelicht.

1. Provincie.

De kosten voor de bedrijfsactiviteiten zijn, na de herstructurering vanaf 2011, binnen de subsidie van de Provincie Gelderland gebleven. De basisstructuur van de organisatie voor de opgedragen taken is in stand gehouden. De combinatie van gesubsidieerde basistaak met cultureel ondernemerschap is gecompliceerd. Teneinde de continuïteit van de Stichting te waarborgen is ons inziens een weerstandsvermogen van 10% van de boekjaarsubsidie onvoldoende. Uit onderzoek van de [Rekenkamer Oost-Nederland](#) blijkt dat met cultureel ondernemerschap slechts in beperkte mate extra inkomsten kunnen worden gegenereerd.

2. Exploitatie

De organisatie werkt met een klein team van erfgoed specialisten die een zorgvuldige band opbouwen met de directe klanten: de erfgoedorganisaties die lid zijn van de coöperatie. Voor het uitvoeren van extra ondernemende opdrachten wordt geregeld een beroep gedaan op freelancers. Door langdurige ziekte, vertrek van medewerkers of het weglekken van kennis naar freelancers kan de advieskwaliteit en toegevoegde waarde voor de klanten minder duidelijk worden en het imago verslechteren. Innovatie en organisatieontwikkeling verdienen speciale aandacht t.b.v. de continuïteit van de organisatie.

3. CultuurCollege V.O.F.

Erfgoed Gelderland heeft een deelneming van 30% in het CultuurCollege. Na een transitieperiode wordt verwacht dat de V.O.F. in 2017 financieel zelfstandig verder kan. Het jaarplan en de begroting voor 2017 van het CultuurCollege zijn optimistisch en ambitieus, en daardoor vol met risico's. Bij een tekort op de exploitatie wordt de V.O.F. in haar voortbestaan bedreigd.

4. Wet- en regelgeving

Als gevolg van onduidelijkheid over of onbekendheid met (wijzigingen in fiscale en Europese) regelgeving in de culturele sector, bestaat de kans dat achteraf naheffingen en boetes opgelegd worden. Dit kan vergaande gevolgen hebben voor de exploitatie en kan leiden tot drastische beheersmaatregelen.

8. OVERIGE GEGEVENS

Resultaatbestemming.

Overeenkomstig het bestuursbesluit is het positieve jaarresultaat ad. € 51.671 verrekend met de reserves. Het positieve bedrijfsresultaat van € 38.863 wordt toegevoegd aan de egalisatiereserve Provincie Gelderland. Het saldo van het resultaat op projecten derden ad. € 3.435 positief en het positieve resultaat deelnemingen ad. € 9.372, t.w. € 12.807, wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Controleverklaring accountant

Aan: het bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Erfgoed Gelderland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring over de jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Erfgoed Gelderland te Arnhem gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit rapport opgenomen jaarrekening van jaarrekening 2016 van Stichting Erfgoed Gelderland een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva per 31 december 2016, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving C1 voor kleine organisaties (RJK C1) 'Kleine organisaties zonder winststreven'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. het overzicht van baten en lasten over 2016; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, de Beleidsregels toepassing WNT, en het Controleprotocol WNT. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Erfgoed Gelderland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van Stichting Erfgoed Gelderland is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving C1 voor kleine organisaties (RJK C1) 'Kleine organisaties zonder winststreven', het Controleprotocol WNT en de Beleidsregels toepassing WNT.

Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de

baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Beleidsregels toepassing WNT, inclusief het Controleprotocol WNT, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Arnhem, 22 juni 2017

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

W.g.

drs. J.A.W. Huls RA